stalog u NOB-u.

Golemovićevi zapisi transponirani su na zajedničku visinu završnog tona [g^1] bez naznake originalne tonske visine [oznaka uz violinski ključ govori samo o spolu izvođača, dakle, o približnoj tonskoj visini]. U zapisima se taktne crte ne upotrebljavaju za isticanje metroritamske strukture, već formalne strukture napjeva, tj. one ne označavaju pojedine manje metroritamske cjeline, nego najčešće kraj pojedinih melostihova. Osim što se taktne crte ne upotrebljavaju za obilježavanje metroritamske strukture, na početku i/ili u toku zapisa nema ni oznaka za mjeru, pa zapisi u metroritamskom pogledu djeluju na neki način nepotpuno i nepregledno. Istina je da striktno obilježavanje metroritamske strukture oznakama za mjeru može u nekim slučajevima donekle opteretiti notni zapis. Primjerice, u napjevima s izraženom heterometrijom, pogotovo u onima u tzv. slobodnom ritmu u kojima se stalno izmjenjuju dobe nejednaka trajanja, obilježavanje promjena metričke strukture svakog pojedinog dijela napjeva vizualno prekida i cjepka slobodan tok napjeva. Ipak, metroritamsko grupiranje koje postoji u napjevu potrebno je na neki način označiti i u zapisu - ako ne oznakama za mjeru [zbog prethodno navedenog razloga], a onda barem uobičajenom taktnom crtom.

Bez obzira na primjedbe koje se mogu postaviti u vezi s još nekim detaljima i propuštenim aspektima obrade [uostalom autor i sâm kaže da zbog prostornih ograničenja nisu iscrpljeni svi problemi koji se javljaju u vezi s ovim oblikom], potrebno je istaknuti da je riječ o kvalitetnom radu i s glazbene strane temeljito obrađenoj temi. Golemović je u prvom redu koncentriran na sâm glazbeni materijal, čija obilježja uočava dobrim zapažanjima, pokušava im utvrditi uzroke, objasniti ih, detalje povezati u cjelinu i tumačiti ih u kontekstu cjelokupnog glazbenog izraza i sfere mišljenja njegovih nosilaca.

U našoj etnomuzikološkoj praksi zastupljeniji su radovi o folklornoj glazbi pojedinih krajeva ili glazbenom repertoaru vezanom uz pojedine običaje, ili pak radovi koji obrađuju tek neke segmente i pitanja uže stručne problematike [tonski odnosi, pitanja metra i ritma, terminologija i sl.]. Mnogo je manji broj radova koji sintetski obrađuju pojedine tipove ili vrste folklorne glazbe, koje se iz cjelokupnog glazbenofolklornog repertoara jednog većeg područja izdvajaju upravo po svojim glazbenim obilježjima. Oni zahtijevaju prilično iskustvo i dobro poznavanje opsežne glazbene građe. Stoga ovaj rad, koji se i po temi i po načinu njezine obrade svrstava među spomenute, malobrojne radove, valja posebno pozdraviti. To više što Golemović pripada generaciji mlađih etnomuzikologa [rođ. 1955] i što već ovim svojim radom, nastalim gotovo na početku bavljenja znanstvenim radom [1981]. dokazuje da je riječ o marljivu i talentiranu istraživaču, solidna znanja i već bogata terenskog iskustva.

GROZDANA MAROŠEVIĆ

Vlado Milošević, Ravna pjesma, Glas, Banjaluka 1984, 104 str.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Zbirka bosanskih "ravnih pjesama" izdana je u povodu 50. godišnjice umjetničkog i znanstvenog rada akademika Vlade Miloševića. Sadrži 49 napjeva tzv. "ravnih pjesama", pretežno iz sjeverozapadnog dijela Bosne. Najveći broj primjera autor je zabilježio u Banjoj Luci i mjestima njezine okolice [17], zatim u okolici Ključa [9], dok je ostalih 17 lokaliteta zastupljeno najčešće s 1-2 glazbena zapisa.

"Ravno pjevanje" zapazio je već početkom stoljeća Ludvík Kuba i ustanovio da je ono najrašireniji i najomiljeniji oblik pjevanja u Bosni i Herce-

govini. Napjev "po ravnu" ili "u ravnu", ističe Kuba "ima svoje ime, tradiciju" i "neobično je svoj, osoben, karakterističan" [L. Kuba, Pjesme i napjevi iz Bosne i Hercegovine, *Glasnik Zemaljskog muzeja,* Sarajevo 1906, završni dio Predgovora].

U kraćem uvodu zbirci *[Prilog proučavanju ravnog pjevanja, str. 7-11]* V. Milošević govori o vlastitom proučavanju "ravnog pjevanja". Pokušava objasniti razvoj ovog tipično bosanskoga vokalnog glazbenog oblika koji se kretao od napjeva manjeg opsega, čiji tonovi nisu odmicali mnogo od osnovnog tona pa je i kretanje melodije teklo u "ravnoj liniji", do oblika čija se razvijena melodija uz bujne melizme razvija u širokom ambitusu, no, zadržava mirnoću i dojam ravnog pjevanja širokim i postupnim tokom.

Zajedničku karakteristiku i starijih i novijih oblika "ravne pjesme", i seoskih i gradskih [inače s obilježjima sevdalinki], Milošević nalazi u umjerenom rubato tempu i slobodnom ritmu s promjenljivim jedinicama mjere. To je i razlog zbog kojeg u većini primjera nije upisao oznaku mjere niti se u zapisu nekih primjera koristio taktnim crtama kako me bi narušio sliku fluidnog toka melodije.

Osim ovog obilježja, "ravne pjesme" imaju ustaljeni početni i završni melodijski obrazac. Iako prema "ritmičko-melodijskoj formuli" po kojoj se pjevaju autor razlikuje tri vrste gradskih "ravnih napjeva", zaključuje da je "varoško ravno pjevanje rastegljiv pojam... i nema siguran i stalan oblik" [str. 10].

Uz autorova zapažanja, vrijednost zbirke svakako je u građi koju prezentira te u načinu na koji je glazbena građa zabilježena, pri čemu se V. Milošević ponovno potvrđuje kao melograf istančana sluha, s afinitetom prema detaljnoj transkripciji kojom pokušava fiksirati stilska obilježja i finese u interpretaciji ovog oblika. Kvalitetnim glazbenim zapisima, popraćena *popisom etnomuzikoloških radova* autora [str. 100-101] i napisom Ranka Risojevića **Život i djelo Vlade Miloševića** [str. 87-99] u kojem se, uz kratku biografiju i podatke o Miloševićevom skladateljskom i pedagoškom radu, nalaze i odabrani izvadci iz njegovih radova u folklornoj glazbi, zbirka je, uz to što primjereno obilježava pola vijeka jednog stvaralaš kog rada, ujedno i vrijedan prilog proučavanju bosansko-hercegovačke glazbene tradicije.

GROZDANA MAROŠEVIĆ

Nikola Buble, Vokalna folklorna glazba Trogira i Donjih Kaštela od 1875. do 1975., I svezak, Festival dalmatinskih klapa - Omiš, Omiš 1985, 153 str.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Godine 1982. Nikola Buble je obranio svoj magistarski rad o vokalnoj folklornoj glazbi Trogira i Donjih Kaštela od 1875. do 1975. na Odjelu za muzikologiju i glazbenu publicistiku Muzičke akademije u Zagrebu [mentor dr J. Bezić]. Tri godine kasnije tiskan je tek ovaj prvi svezak koji sadrži skraćeni tekst i analizu Bubleova rada. U druga dva sveska autor namjerava objaviti i preostali bitan dio - sakupljenu građu: 364 napjeva te kompletne tekstove pjesama. Svoju pravu vrijednost i mogućnost upotrebe publikacija će dobiti tek kompletirana s ostala dva dijela, dakle nakon njihovog, u svakog slučaju potrebnog, tiskanja.

Namjera autora bila je da jednu glazbenu mikroregiju - Trogir i Donja Kaštela - potanko istraži, da prikupi sve postojeće etnomuzikološke i važnije muzikološke podatke u razdoblju od sto godina. Ovako iscrpno proučavanje folklornih pojava koje postoje ili su u navedenom vremenu postojale na određenom području rijetko je u današnjoj etnomuzikološkoj praksi i stoga vrijedno pozornosti. Ono bi trebalo poslužiti kao